

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)

Економічний факультет
(назва інституту / факультету)

Кафедра обліку, аналізу і аудиту
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«КОНТРОЛІНГ»
(назва навчальної дисципліни)
вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
(назва програми)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)
Економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Розробники: Танасієва Марина Миколаївна, к.е.н., доц., асистент кафедри обліку, аналізу і аудиту
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-obliku-analizu-i-audytu/kolektyv-kafedry/tanasiyeva-maryna-mykolayivna>

Контактний телефон +38 (050) 9669932

E-mail: m.tanasiyeva@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації згідно з графіком

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Сучасні кризові соціально-політичні та економічні умови функціонування суб'єктів господарювання, з одночасною світовою глобалізацією ринків збуту та прагненням України до асоціації з Європейським Союзом, визначають високий рівень вимог до системи управління підприємства. Особливо до можливостей негайної адаптації управлінського персоналу сучасним викликам економіки країни. Однією з основ сучасної практики управління є те, що підприємство досягає цілей, організовуючи та управляючи своїми бізнес-процесами, які постійно мають змінюватись відповідно до умов зовнішнього середовища. У зв'язку з цим першочергового значення набувають питання формування і реалізації принципів системно-процесного управління підприємством. Контролінг – це система управління досягненням цілей і невід'ємна частина управління підприємством. На відміну від інших дисциплін контролінг, є синтетичною дисципліною, яка базується і розвивається на основі концепцій менеджменту, маркетингу, обліку, планування та аналізу. Крім того, вона спрямована на формування у студентів навичок і знань, необхідних для застосування методичного інструментарію контролінгу для прийняття управлінських рішень, займає важливе місце у системі підготовки фахівців з обліку і оподаткування.

Призначення навчальної дисципліни «Контролінг» полягає у вивченні основних конструкцій функціонування системи управління підприємства та ефективної її організації. Дисципліна належить до циклу професійної підготовки вибіркового компонент освітньої програми «Облік і оподаткування» другого магістерського рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

2. Мета навчальної дисципліни «Контролінг»: оволодіння теоретичними знаннями та набуття практичних навичок з концептуальних засад та організаційно-методичних основ функціонування системи контролінгу на підприємстві для формування всебічного якісного інформаційного забезпечення у галузі управління та адміністрування.

3. Пререквізити. Вивчення навчальної дисципліни «Контролінг» базується на засвоєнні знань з таких навчальних дисциплін «Стратегічний аналіз», «Стратегічний менеджмент», «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством».

Постреквізити. Засвоєння набутих знань та практичних навичок навчальної дисципліни «Контролінг» посилить паралельне або потенційне вивчення таких навчальних дисциплін «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», «Обліково-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень».

4. Результати навчання:

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» (освітня програма «Облік і оподаткування») вивчення дисципліни «Контролінг» сприяє поглибленню таких компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності).
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

ФК 2. Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами законодавства та менеджменту підприємства.

ФК 3. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.

ФК 5. Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.

ФК 11. Здатність діагностики результатів діяльності, їх об'єктивної оцінки та пошуку нових можливостей у досягненні мети суб'єкта господарювання.

ФК 12. Здатність застосовувати методичні прийоми аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний рівень і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління.

ПРН 10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

ПРН 11. Розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання.

ПРН 14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

ПРН 19. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ПРН 21. Демонструвати вміння здійснювати аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на стратегію суб'єкта господарювання.

ПРН 22. Вміти формувати систему обліково-аналітичного забезпечення управління суб'єктом господарювання.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: Контролінг												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	Індивідуальні завдання	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Денна	2	3	4	120	2	28	14	—	—	78	—	залік
Заочна	2	3	4	120	2	8	8	—	—	104	—	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п/с	лаб.	інд.	с.р.		л	п/с	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні засади контролінгу												
Тема 1. Контролінг: сутність, функції, види та основні завдання	10	2	1	–	–	7	14	1	–	–	–	–	13
Тема 2. Характеристика об'єктів контролінгу та класифікація інформаційних систем	12	2	1	–	–	9	14	1	–	–	–	–	13
Тема 3. Управлінський облік як основа контролінгу	14	4	2	–	–	8	14	1	–	–	–	–	13
Тема 4. Бюджетування як інструмент контролінгу в реалізації функцій планування, контролю і регулювання	16	4	2	–	–	10	14	1	2	–	–	–	11
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	52	12	6	–	–	34	56	4	2	–	–	–	50
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Методичні засади контролінгу												
Тема 5. Методичний інструментарій оперативного контролінгу	12	2	1	–	–	9	14	2	2	–	–	–	10
Тема 6. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	14	4	2	–	–	8	14	2	2	–	–	–	10
Тема 7. Контролінг інвестиційних проектів	14	2	1	–	–	11	14	–	2	–	–	–	12
Тема 8. Організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємстві	14	4	2	–	–	8	12	–	–	–	–	–	12
Тема 9. Контролінг у системі прийняття управлінських рішень	14	4	2	–	–	8	10	–	–	–	–	–	10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	68	16	8	–	–	44	64	4	6	–	–	–	54
Усього годин	120	28	14	–	–	78	120	8	8	–	–	–	104

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Контролінг» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, що виносяться на самостійне вивчення та самостійне вирішення практичних ситуацій.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Система контролінгу	7
2	Собівартість як об'єкт контролінгу	9
3	Методи обліку витрат в системі контролінгу	8
4	Методика складання бюджетів	10
5	Методи економічного аналізу у контролінгу	9
6	Експертна діагностика в системі контролінгу	8
7	Сутність інвестицій в інноваціях	11
8	Комунікаційний процес в контролінгу	8
9	Процес прийняття управлінських рішень	8
	Разом	78

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

МН 1 – вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь та інші);
 МН 2 – семінари, практичні та лабораторні роботи;
 МН 3 – наочні методи (презентація, демонстрація, ілюстрація);
 МН 4 – пояснювально-ілюстративні методи;
 МН 8 – ситуаційні завдання;
 МН 9 – робота з інформаційними ресурсами (нормативними джерелами, навчально-методичною та науковою літературою, інтернет-ресурсами);
 МН 10 – самостійна робота;
 МН 11 – дистанційне навчання з використанням системи Moodle;
 МН 12 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси/платформи, web-конференції, вебінари тощо);
 МН 13 – інші методи навчання.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Засоби оцінювання:

- ЗО 1 – фронтальне опитування;
 ЗО 2 – індивідуальне опитування;
 ЗО 3 – стандартизовані тести;
 ЗО 4 – розв’язування практичних ситуацій;
 ЗО 5 – тематичні контрольні роботи;
 ЗО 6 – презентація результатів виконання індивідуальних та командних завдань (наукових, розрахункових, аналітичних та інших);
 ЗО 11 – реферати, есе та доповіді;
 ЗО 12 – виступи та презентації здобувачів на наукових заходах;
 ЗО 13 – інші види індивідуальних та групових завдань.
 ПК – підсумковий контроль – (залік).

Результати поточного оцінювання навчальних досягнень відображаються у *Журналі успішності* (за темами) викладача.

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
ЗМ 1					ЗМ 2							
T1	T2	T3	T4	Разом	T5	T6	T7	T8	T9	Разом		
5	5	7	8	25	6	7	7	8	7	35	40	100

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю (25 балів за 1 змістовий модуль та 35 балів за 2 змістовий модуль) і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (здачі заліку).

З навчальної дисципліни «**Контролінг**» проводиться семестровий **залік**. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання, тестові завдання, визначення термінів з глосарію та виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на екзамені, входить: 2 теоретичних питання по 10 балів (сумарно 20 балів), 5 тестів по 1 балу (сумарно 5 балів), визначення 3 термінів - по 1 балу (сумарно 3 бали), виробнича ситуація (12 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

12 балів здобувач отримає за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв’язання виробничої ситуації.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв’язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка на національній шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення
відмінно	A (90-100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно з можливістю повторного складання

	F (1-34)	незадовільно з обов'язковим повторним курсом
--	-----------------	---

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення термінів з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання виробничої ситуації, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

7. Рекомендована література

7.1. Фахова (основна)

1. Брітченко І.Г., Князевич А.О. Контролінг : навч. посіб. : Рівне : Волинські обереги, 2015. 280 с.
2. Букреева Д.С. Контролінг – механізм ефективного управління підприємством: моногр.; Держ. ВНЗ «Нац. гірн. ун-т». Дніпро: НГУ, 2017. 177 с.
3. Дмитренко А.В. Теоретико-методологічні засади та прагматика організації фінансового контролінгу спільної діяльності у сфері бізнесу: моногр.; Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів: ЧНТУ, 2019. 353 с.
4. Жавнерчик О.В. Контролінг: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ. 2019. 135 с.
5. Кизенко О.О. Стратегічний контролінг. Концепція і системна реалізація на підприємстві: моногр.; Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ: КНЕУ, 2019. 234 с.
6. Корбутяк А.Г., Єрмічук Н.І. Фінансовий контролінг: навч. посіб; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці: Рута, 2017. 159 с.
7. Кулинич М. Бюджетування та контролінг в управлінні результативністю: моногр.; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 111 с.
8. Павликівська О.І. Управління соціально відповідальною діяльністю підприємств на основі концепції обліку та контролінгу (теорія, методологія, практика): моногр.; Терноп. нац. техн. ун-т ім. Івана Пулюя, Акад. соц. упр. Тернопіль: Паляниця В.А. [вид.], 2018. 404 с.
9. Партин Г.О., Загородній А.Г. Інформаційне забезпечення, контролінг та економічне оцінювання взаємовідносин підприємства з групами економічного впливу: моногр.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. 87 с.
10. Піжук О.І., Бодров В.Г., Минчинська І.В. Контролінг в управлінні підприємством: навч. посіб.; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь: Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 441 с.
11. Пушкар М.С. Контролінг: Монографія. Тернопіль, 1997. 146 с.
12. Пушкар М.С., Пушкар Р.М. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2004, 370 с.

13. Птащенко Л. О., Сержанов В.В. Фінансовий контролінг [текст] навч. посіб. : К. : «Центр учбової літератури», 2016. 344 с.

14. Сабліна Н. В., Кузенко Т. Б. Фінансовий контролінг [Електронний ресурс] : навчальний посібник : Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 161 с.

7.2. Нормативна база

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 1. Видання 2016-2017 років. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 2. Видання 2016-2017 років. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf

3. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. №2755-VІю URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

4. Положення (станданти) бухгалтерського обліку 1-34. URL: http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennya-standarti-bukhgalterskogo-obliku?app_id=24

5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність в Україні: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996–XIV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

7. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. №2464-VІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

7.3. Інформаційні ресурси

1. Сайт Верховної ради: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

2. Сайт Міністерства фінансів України: <https://mof.gov.ua>

3. Сайт Міністерства економіки України: <https://www.me.gov.ua>

4. Сайт Державної податкової служби України: <http://tax.gov.ua>

5. Сайт Державної Аудиторської служби України: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>

6. Сайт Аудиторської Палати України: <https://www.apu.com.ua>

7. Сайт статистичної звітності емітентів України: <https://www.smida.gov.ua/db/emitent>

8. Сайт Міжнародної Федерації Бухгалтерів (МФБ): <https://www.ifac.org>

9. Сайт Асоціації дипломованих сертифікованих бухгалтерів (ACCA): <https://www.accaglobal.com>

10. Сайт Американського інституту дипломованих громадських бухгалтерів (AICPA): <https://www.aicpa.org>

11. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

12. Сайт національної бібліотеки України імені Я. Мудрого: <https://nlu.org.ua>